

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. An esse potentiæ in materia primò essentielle illi, & an
identificatum illi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

tas distincta à quantitate, nec quantitatis entitas à terminis. Ergo & entitas materiæ, non est distincta à formis.

RESPONDETUR. Negando maiorem: quia termini quantitatis, sunt ipsa entitative quantitas, dicens negationem ulterioris extensionis, de quo infra; jam autem forma, non est ipsa entitas materiæ, ita vel sic affecta, præterque ipsam materiam, datur forma substantialis.

OBJICITUR 9. Si haberet propriam entitatem materia, esset absolute sine forma cognoscibilis, quod tamen negat Philosophus 1. Physicor. tex. 69. & 7. Metaphys. Tex. 35.

RESPONDETUR. Materiam, quæ relative accipitur, non esse cognoscibilem sine formâ, licet secundum aliquod esse absolutum, sit cognoscibilis sine formâ, nec obest, quo minus habeat entitatem, quamvis relative accepta, non sit cognoscibilis sine formâ, quia etiam forma, relative accepta, non est cognoscibilis sine materiâ, Pater item sine filio, & tamen utrique convenit sua entitas.

OBJICIUNT. 10. Complutenses. Ens dividitur in potentiam, & actum, ex 9. Metaph. C. 1. Ergo per hoc ipsum, quia aliquid est pura potentia realis, etiam si omnem prorsus actum excludat, poterit habere rationem entis realis.

RESPONDETUR. Etiam si aliquid excludat omnem actum Physicum, potest habere rationem entis realis, non potest tamen habere rationem entis realis, si excludat etiam actum Metaphysicum, propter dicta supra.

Rursus, divisio illa, est in potentiam Physicam, & in actum Physicum; potentia autem Physica, non excludit actum Metaphysicum: si autem sit divisio in potentiam Logicam, & actum Logicum, seu Metaphysicum, hoc quidem ipso, quia est potentia Logica aliquid, est Ens, sed non est Ens reale, quia etiam genus, quod dividitur, non est Ens reale, sed ens latius, nec participabunt hæc membra dividentia de se ad invicem, quia potentia Physica, & actus Physicus, non participant de se, licet potentia Physica, possit participare de actu Metaphysico, neque enim hæc duo, sunt membra dividentia proportionata.

DIFFICULTAS II.

An esse potentie in Materia, sit primò essentialiter illi, & an identificatum illi?

Hæc quæstio decidi debet, ex istis, quæ docuimus, in materia de relationibus transcendentalibus, ubi asseruimus nullam relationem transcendentalem, esse primò essentialiter rebus absolutis. Sit:

Quid tenendum?

DICENDUM est. *Materia non esse primò essentialiter rationem potentie formaliter acceptam.* Est conclusio Scoti in secundum distinct. 12. q. 1. & in quartum Disp. 11. q. 3. Eandem hinc in Polonia multis argumentis stabilivit Smigletius.

PROBAT P. Adrianus Pikarski. Nulla est necessitas, magis includi rationem potentie in materia, quam includatur quælibet passio in sua essentia, vel in entitate filii, relatio filii ad Patrem, vel ordo subiecti ad accidentia, ab eodem subiecto importatus. Ergo non est primò essentialis ratio potentie in materia.

RESPONDERI posset. Nulla est necessitas, magis determinabilitatem, quæ est primò essentialis conceptus materiæ, per argumentem, ponere pro primo essentiali conceptu, & non ponere potentiam, & si determinabilitas Materiæ non est passio materiæ nec erit potentia. Exempla autem, quæ adfert, non convincunt, in omni enim sententia, per prius est essentialis potentia materiæ, quam passio, hæcque duo distingui, vel inde constat, quia esse creaturam, non est passio hominis; esse autem risibile, est passio, & quia esse potentia in materia, ita se habet, sicut esse creaturæ: certè sicut esse creaturæ non est passio Entis creati, ita nec potentia erit passio materiæ. Rursus passio videtur emanare, jam in suppositione, etiam secundò essentialium conceptuum, & quia etiam per argumentem potentia est secundò essentialis conceptus materiæ, hoc ipso non se habebit potentia ut passio materiæ, nec sequetur ex eo, non esse illam essentialem primò, quia passio non est essentialis primò. Negabunt item oppositi, æquè se habere potentiam in materia, ac relationem, hæc enim, est quid accidentale, materiæ autem, non accidit esse potentia: negabunt item ordinem subiecti ad accidentia, non esse primò essentialem.

PROBAT idem. Si materia esset essentialiter ordo ad formas, non possent adversarii dicere, quod materia dicat essentialiter ordinem ad formas, nisi nugaciter, sensus enim huius propositionis: Materiæ est ordo ad formas essentialis, sensus inquam esset, quod ordo materiæ, ad formam, dicat essentialiter ordinem ad formas, quod non nisi nugaciter dicitur.

RESPONDERI posset, retorquendo argumentum, contra eundem in quantum tenet primò essentialem conceptum materiæ, esse determinabilitatem, si materiæ primò essentialis conceptus esset determinabilitas per formas, tunc huius propositionis Materiæ est primò essentialis conceptus, determinabilitas, sensus inquam esset

esset, quod determinabilitatis, primò essentialis conceptus, sit determinabilitas, eadem retorasio fieri potest in quacunque materia, & ita etiam non poterit dici, per arguentem, relationis primò essentialis conceptum esse, *esse ad aliud*, quia aliàs hujus propositionis: relatio primò essentialiter est ad aliud, sensus erit primò essentialiter ad aliud, hujusque propositionis, homo est primò essentialiter animal rationale, sensus erit, primò essentialiter animal rationale, est animal rationale. Quòd si in his retorasionibus, dicatur sufficere, ne propositio sit nugax aliud ex modo significandi importare subjectum, & aliud importare prædicatum, sensumque non fore hoc ipso nugacem, ita in præsentis, idem etiam poterit.

PROBAT idem. Quod essentialiter est ad aliud, non potest sine eodem alio existere: atqui materia potest existere, non existentibus formis omnibus, tam singularim, quam collectivè sumptis, saltem miraculosè. Ergo materia non est essentialiter ad aliud. Major probatur: id quod ab alio pender in essendo, pender etiam in existendo, & ita, quia creaturæ, pendent in essendo à prima causa, non possunt existere non existente Deo, modalis item entitas, quia dependet in essendo à subjecto, etiam in existendo dependet ab illo.

RESPONDETUR. Hoc argumentum etiam proponenti solvendum esse, non est minus essentialis potentia ratio creaturæ in ente ab alio, quare ergo non potest substantia creata existere, independentè à Deo, & tamen existere potest materia, sine omni forma; Directè autem dici potest, materiam posse existere, sine omni forma actualiter existente, ad quam non dicit etiam materia ordinem essentialem; sed non potest existere, sine omni forma possibili, ad quam dicitur, ordo essentialis.

Denique argumentum multum probat, probat enim etiam potentiam, non esse secundo essentialis materiam, quia nihil potest existere sine suo secundo essentiali, utpote quod idem est in re, cum primo essentiali, & tamen materia potest existere sine forma.

Adde. Condistinguendæ sunt hæ propositiones, materia sine forma potest existere, hancque probabunt etiam oppositi, & alia, hæc, materia potest existere sine ordine ad formas, hanc negabunt oppositi, & negare debet ipse arguens.

PROBAT denique idem. Essentia materiæ, neque est purè relativa intrinsicè, neque est ex parte relativa intrinsicè. Ergo materia primò essentialiter non constituitur ordine ad formas. Antecedens probatur; quoad primam partem. Si essentia materiæ esset purè relativa, etiam forma deberet esse purè relativa, invicem enim ad se ordinem dicunt; si autem & forma, & materia, itemque ejus unio, esset relativa, totum

compositum esset relativum, consequenter nullum physicum Ens, foret nisi in prædicamento ad aliquid, homoque ponendus esset in prædicamento relationis, imò darentur relationes circa omne fundamentum absolutum. Quòd verò essentia materiæ, non sit ex parte relativa, probat: quia sequeretur illud aliud parziale absolutum, non dicere ordinem ad formas, quod dici non potest, quia aliàs esset aliquid in materiæ essentia, quod non esset essentialiter materia: per oppositos enim, illud essentialiter est materia, quod dicit ordinem essentialiter, ad formas.

RESPOND. Quòd materia sit ex parte essentialiter relativa, eo, quòd sit Ens nonnisi impurè absolutum, docentque illud parziale absolutum, non dicere ordinem ad formas, negant tamen aliquid in materia esse, quod non sit materia, quam docent, & absolutum & respectivum aliquid, importare æquè primo; & sicut per nos, ne aliquid sit in materia, quod non sit potentia formaliter, sufficit identitas realis, ita & per illos sufficiet. *Hinc aliter*

PROBAT primò Smiglerius. Nulla relatio potest esse primò essentialis absoluto: atqui potentia est relatio, materia verò est quid absolutum. Ergo primò essentialis, materiæ potentia esse non potest. Major probata est in Logica, & certè implicat, uni eidemque convenire duo contradictoria, sub una eademque ratione, cum igitur esse ad aliud, conveniat rei, sub ratione relativa, non esse ad aliud sub ratione absoluta, necesse est, hæc non esse idem.

CONFIRMATUR ex eodem. Tum quia nulla potentia, est sui ipsius potentia, sed supponit aliquid, cujus sit potentia. Ergo & potentia materiæ, supponit essentiam materiæ, adeoque primo eam non constituit. Antecedens probatur, quia ista tria, operatio, potentia, essentia, sunt talia, ut operatio præsupponat potentiam, potentia essentiam.

Neque valet, si dicas, potentiam accidentalem, supponere esse, non verò potentiam substantialem, quia etiam potentia substantialis, non amittit rationem potentia. Ergo si accidentalis potentia præsupponit essentiam, etiam substantialis ex modo concipiendi præsupponet. Tum quia etiam dato, quòd materia, sit Ens impurè absolutum, adhuc de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relativum, idque ideo, quia, ita tunc constaretur materia ex esse absoluto, & relativo, sicut constatur homo ex animali & rationali, & quia rationale, non est de essentia animalis, nec de ratione absoluti, esset relatio, imò specialis est ratio, quare de essentia absoluti, non possit esse relatio, quia res diversorum prædicamentorum, non possunt constituere unum per se, sed unum per accidens; absolutum autem, & relativum, sunt res diversorum prædicamentorum. Tum quia

ra-

rationes duæ disparatæ, quæ se invicem tollunt, non possunt invicem de se affirmari, nec una esse de essentia alterius, talis est ratio relativa & absoluta. Ergo Minor probatur: quia ratio absoluta, dicit non esse ad aliud, ratio relativa, dicit esse ad aliud. Ergo se invicem tollunt. Tum quia, omnis relatio est alicujus relati, non enim sui ipsius est relatio, sed alicujus quod per illam refertur, relatio enim refert, & est ratio referendi ipsa verò non refertur, sed subiectum vel quasi subiectum illius. Ergo in relatione materiæ ad formam, assignandum aliquid, quod referri debeat, hoc autem, non aliud est, quam ipsum esse absolutum. Tum quia prius est rem esse in se, quam esse ad aliud, sed esse absolutum, est esse in se, esse relativum, est esse ad aliud. Ergo prius est esse absolutum, quam esse relativum.

PROBATUR 2. Sive materia, sit purè absolutum quid, sive purè relativum, sive impurè absolutum, & impurè relativum, non potest inferri legitime, quòd de primo essentiali conceptu materiæ, sit ratio relativa. Ergo ratio potentiæ, non est primò essentialis materiæ, ratio enim potentiæ, formaliter accepta, est ratio relativa. Antecedens quoad primam partem, sic probatur: Si materia sit purè absoluta, non potest de primo essentiali conceptu illius, esse quid relativum, hoc ipso enim jam esset, & purè absolutum. Ens, ut supponitur, & non purè absolutum. Ens, quia haberet se primo essentialiter relativè; Quoad secundam partem sic probatur: Supposito, quòd materia sit Ens purè relativum, esset quidem de primo essentiali conceptu ratio relativa, sed quæro, vel esset relativa ut Quo? vel relativa, ut Quod? non esset relativa ut Quo; quia non esset relatio, sed id quod refertur ad formam, tanquam subiectum eidem unibile, non autem relatio est formaliter unibilis, sed relatum: quod si illa relatio non esset relativa ut quo, sed ut quod: Ergo esset concretum, ex relatione, & absoluto, ex quo enim alio? Ergo non esset purè relativa, posito autem, quòd non sit purè absoluta, nec purè relativa materia, sic quoad hanc tertiam partem probatur. Antecedens: posito, quòd materia sit primò essentialiter conflatum ex absoluto, & relativo, primo essentialis conceptus absoluti, & primò essentialis conceptus relativi, vel erunt distincti, vel non erunt distincti: si non erunt distincti: Ergo nec illic erit conflatum ex istis duobus, quomodo enim conflari aliquid potest, ex duobus, si illa non sint duo: illa autem non sunt duo, quorum primò essentialis conceptus idem, & sicut ex homine, & animali rationali, tanquam duobus, non posset duplex conceptus conflari, ita nec ex illis rationibus; Deinde utrumque illorum membrorum prædicti conflari, quod est impurè absolutum, utrumque inquam illorum membrorum, distinctam haberet definitio-

nem: absolutum enim, & relativum, aliâ definitione definiuntur, quomodo ergo utriusque illorum membrorum, idem erit primò essentialis conceptus? imò sequetur, utrumque esse, vel absolutum, vel relativum, si idem erit, utriusque primò essentialis conceptus, adeoque conflatum, ex illis, non esse illud impurè absolutum. Si autem illorum duorum membrorum, primò essentielles conceptus, sunt distincti: Ergo de ratione absoluti, non erit primò essentialis ratio relativa, quia nec rationis relativæ, primò essentialis conceptus erit, conceptus absoluti, cumque tota radix, omnis distinguishibilitatis, sit alietas, primò essentialis conceptus, qui ad invicem non possunt accommodari, nec ad invicem convenire, cum ratio absoluti & ratio relativi, distinguantur inter se, nec unum, erit de primo essentiali conceptu alius; Sed in illo conflato ex absoluto & relativo, absoluti primò essentialis conceptus, erit absolutus, relativi relativus. Ergo unum, non erit de primo essentiali conceptu alterius. Ergo nec in materia de primo essentiali conceptu absoluti, erit aliquid relativum, quæ ipsæ duæ formalitates, si inter se comparentur, semper absolutum, prius erit relativo, propter rationes supra, ex Smigletio adlatas.

PROBATUR 3. Posito, quod materia sit impurè quid absolutum, & quod de primo essentiali conceptu illius, sit relatio potentiæ, sequeretur relativum primò essentialiter, non esse relativum; hoc est absurdum. Ergo. Sequela probatur: relativum primò essentialiter, esset absolutum. Ergo relativum primò essentialiter non esset relativum. Antecedens est conclusio oppositorum. Consequentia probatur, quod est absolutum, illud non est relativum, sed relativum primò essentialiter, esset absolutum: Ergo relativum primò essentialiter, non esset relativum. *Neque valet, si dicas,* quod est absolutum purè, illud non est relativum; sed non illud, quod est impurè absolutum.

CONTRA enim erit, illa pars secunda, quæ dicitur absoluta, vel est purè absoluta, vel impurè, si impurè, de illa ipsa, quæro, an sit absolute pura? & sic debebis concedere, vel processum in infinitum, vel devenire ad absolute puram, & de hac parte quæro, estne essentialiter relativa, an non? Si non est primò essentialiter relativa, ergo non ostendis, contra quam intenderis, quòd de absoluto alicujus conceptu primò essentiali, sit relatio; si autem illa pars, esset primò essentialiter relativa: Ergo primò essentialiter relativum, non est relativum, est enim absolutum, & sicut conflato illi ex animali & rationali, non est de primo essentiali conceptu animalis, rationale, ita in impurè absoluto, de primo essentiali conceptu absoluti, non erit relatio, ut in simili dicebat Smigletius.

PUN.

Punctum Difficultatis 2.

Solutio objectionum.

OBJICIT Primò P. Paulus Kaczynski. Si potentia subjectiva non esset primò essentialis materiæ, daretur processus in infinitum in potentiis subjectivis, quod est absurdum. Sequela probatur: quia si potentia subjectiva, non esset primò essentialis materiæ, daretur in materia, alia potentia prior hæc, & sic in infinitum, quod ipsum probat illa potentia, quam negamus esse primò essentialem, haberet se per modum formæ superadditæ, forma autem præsupponit ante se potentiam. Rursus hæc præsupposita potentia estne primò essentialis, vel non? si est; primò essentialis: Ergo & illa, de qua negabamus, erit primò essentialis: Ergo habebit se, per modum formæ. Ergo præsupponet aliam ante se potentiam, & sic in infinitum.

RESPONDETUR. Potentiâ relativè acceptâ, dari priorem non re, sed per rationem, nempe potentiam radicaliter acceptam, quâ non datur alia, re prior, materia enim non est potentia, reipsâ composita, nisi forte ex partibus suis homogeneis, & quia non dabitur prior etiam ratione, potentia, quàm sit illa ipsa, radicaliter accepta, ideo non dabitur processus in infinitum. Tum quia essentiâ ipsa non est quid prius, etiam ratione, radicaliter autem accepta potentia, est ipsa essentia, hoc enim nomine radicaliter acceptâ potentiâ intelligimus. Tum quia illud prius est per rationem, quod fundamento in re præhabito, format intellectus, nulum autem fundamentum præhabet intellectus, ponendæ ulterioris potentiæ in materia, quàm sit illa ipsa radicaliter sumpta. Tum quia, ideo potentiâ relativè accepta, datur per rationem prius aliquid, quia de ratione absoluti non potest esse ratio respectiva, primò essentialis, quod absurdum non sequitur, si potentia radicaliter accepta, non detur alia prior.

OBJICIT secundò. Seclufis omnibus, quæ censentur ex modo concipiendi, advenire materiæ, adhuc materia esset potentia subjectiva. Ergo illa est primò essentialis materiæ. Antecedens probatur, adhuc seclufis omnibus, quæ censentur ex modo concipiendi, advenire materiæ, materia erit Ens incompletum, & propter formas. Ergo esset adhuc potentia subjectiva.

RESPONDETUR. Seclufis omnibus, fore materiam Ens incompletum, & propter formas, realiter, non verò formaliter; sed nonnisi radicaliter erit propter formas, ad eum planè modum, quò seclufâ risibilitate formali ab homine, erit homo radicaliter risibilis.

Vel certè dici potest, materiam seclufis omnibus advenientibus esse potentiam subjectivam, si materia prout potentia est, adeoque relativè spectetur, non verò si materia spectetur secundum se.

ADDO. Cùm incompletio sit mera negatio, non poterit esse de primo essentiali conceptu Entis positivi, quale est materia; Unde illius propositionis materia est essentialiter Ens incompletum, sensus est, incompletio necessariò est adnexa entitati materiæ.

OBJICIT tertio. Forma, per quam refertur unum ad aliud, est relatio, sed materia per se ipsam refertur ad formam. Ergo materia est ipsa relatio.

RESPONDETUR. Negando materiam, primò essentialiter referri ad formam, vel certè refertur ad formam, prout spectatur per modum potentiæ formaliter, non verò prout spectatur secundum se.

OBJICIT quarto. Id quod prædicatur de alio in Quid, est illi primò essentiali, sed materiæ, prædicatum in quid, est potentia per Aristotelem, qui materiam appellat potentiam subjectum, &c.

RESPONDETUR. Smigletius. Id quod prædicatur de alio in quid, vel est primò essentiali illi, vel idem aliquo modo cum essentia; sed non est necesse, ut sit tantum primò essentiali, hinc etiam dicitur de materia in quid, quòd sit pars, & tamen esse partem, etiam per oppositos, non est primò essentialis conceptus materiæ. Dicimus item, hoc lignum est arca, navis, &c. quæ tamen non sunt primò essentialia ligno, Simitas etiam dicitur nasus curvus, & tamen hoc substantiale, quod est nasus, primò essentiali non est accidenti, quod est simitas. Petrus etiam dicitur Pater, & tamen esse Patrem, non est primò essentiali. Sufficiet ergo, quod primò essentiali in quid, primo dicatur, sicut est primò essentiali; non excludendo, ut aliquid secundo in quid dicatur, sicut primò essentiali non excludit, ut sit aliquid secundo essentiali.

Deinde universaliter loquendo, tunc accidens non dicitur in quid, de subjecto, quando est ita purum accidens, ut non involvat quidquam de subjecto, & ita, quia albedo non involvit quidquam de pariete; Secus simum, arca, &c. jam autem ratio potentiæ involvit ipsammet in se materiam, hinc de illa, in quid, dici poterit.

Dici etiam potest, potentiam, supponendo pro illa radicaliter accepta, dici in quid, de materia, non autem potentiam, formaliter & relativè acceptam, vel certè quod ad prædicationem in quid, in materia necessaria, suffi-

sufficiat, aliquid esse secundò essentialiter. Unde etiam melius explicata fuisset Materia, per hoc, quòd sit essentia exigitiva potentiae ad formam, nisi quòd maluerint Philosophi, attendere ad id, quòd notius est nobis: ignotior autem est nobis illa radix, quàm quòd materia sit potentia.

INSTABIS 1. Docet Aristot. ex materia & forma, fieri unam essentiam, ex actu enim & potentia fit unum; sed si materia non esset essentialiter potentia, non posset ex illa, & forma, fieri una essentia, quia non haberet in sua essentia, id, per quòd formaliter duo efficiuntur unum, nempe potentiam.

RESPONDET Smigletius. Ad hoc, ut materia & forma fiat una essentia, sufficit ut potentia non sit distincta entitas à materia. Si enim & materia sit seipsa potentia, & forma seipsa actus, fiet unum per se ex materia & forma. Ex dictis etiam distingui posset minor, non haberet in sua essentia physicè spectata, materia potentiam. Nego Antecedens, non haberet in se Metaphysicè, & per ordinem ad nostros conceptus, non haberet, inquam, potentiam, idque formaliter spectatam, habendo illam radicaliter spectatam. Concedo Antecedens. Sed inde non sequitur, ex materia & forma non posse fieri unum per se, quia sicut totum compositum est physicum, ita & partes physicè spectatae, componunt illud, sufficereque ut Materia physicè loquendo, sit potentia.

INSTABIS 2. Forma est actus materiae, perficiens illam, in sua essentia immediatè; atqui non perficit materiam, nisi quatenus potentia est: actus enim non perficit, nisi suam potentiam. Ergo materia est essentialiter potentia.

RESPONDETUR. Sufficere ad hoc, ut materia, realiter, secundò essentialiter, & physicè spectata, sit potentia.

OBJICIT quintò. Si non esset possibilis forma, etiam materia non esset possibilis. Ergo inter Materiam & Formam est dependentia, & connexio essentialis.

RESPONDETUR. Esse connexionem essentialem, sed non primò ad eum modum, quòd si non esset possibile risibile, non esset possibilis homo, & tamen risibile non est primò essentialiter homini, quamvis non in omnibus, equiparari debeant risibile in homine, & potentia in materia, sed sufficit ut ad praesens punctum hæc sint paria.

OBJICIT sextò. Si ratio potentiae non esset primò essentialis materiae, sequeretur materiam non esse proportionatam actui: sed hoc est absurdum. Sequela probatur, quia actus esset substantialis, potentia esset accidentalis materiae.

RESPONDETUR. Potentiam esse Metaphysicè, non Physicè accidentalem materiae, adeo-

que propter identificationem cum substantia, esse physicè substantialem. Deinde etiam forma primò essentialiter spectata, non est actus substantialis, formaliter & relativè acceptus, sed nonnisi radicaliter. Unde adhuc erit proportio, inter materiam & formam.

OBJICIT septimò. Ergo saltem sequitur materiae uniri formam, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, & non immediatè per suam essentiam, essetque istud accidens, immediatius unitum materiae, quàm forma substantialis.

RESPONDETUR. Concedendo, quòd materiae uniatur forma, nonnisi mediante accidenti Metaphysico, immediatè tamen uniatur duplici ex capite: Imprimis, quia accidens illud Metaphysicum est idem realiter cum materia; deinde quia ipsa materia est ipsum subjectum, & potentia radicaliter accepta, cui adhuc radicaliter acceptae uniatur illa forma, nec est absurdum, quòd potentia formaliter accepta, per prius uniatur intentione Logicà, & ex modo concipiendi, ipsi subjecto radicaliter accepto, prae forma substantiali, quia, per prius est, esse materiam, cum praedicatis sibi debitis, quàm esse sub forma. Phrasis etiam non est valde exacta, quia ratio Potentiae in Materia, potius deberet dici secundò essentialis Materiae, quàm Accidens ejusdem.

Punctum Difficultatis 3.

*Esse Potentiae, identificaturne
Materia?*

PRÆMITTO 1. Materiam pluribus titulis dici Potentiam. Primò ratione compositi, non quòd materia, compositum in se patiatur, sed quia in illo, in actu secundo, exercet rationem potentiae. Secundò est Potentia, ratione formae, quàm in se patitur. Tertiò, materia dici potest Potentia, in quantum patitur actiones, quibus formae in materiam inducuntur.

PRÆMITTO 2. Ut melius status questionis penetretur, dividi solet ratio potentiae in proximam & remotam. Remotam potentiam omnes censent esse identificatam realiter materiae; proximam censuerunt aliqui esse accidens, realiter superadditum materiae, qualis fuit Commentator Themistius, Circa quod

DICENDUM est. Etiam potentiam proximam, non esse quid distinctum realiter, à materia; ita Suarez Disput. 13. Sect. 8. n. 3. Hurrad. disput. 2. Sect. 4. Arriaga disp. 2. Sect. 3. Subl. 3. Oviedo Controv. 2. pun. 2.

PROBARI solet Primò. Quia materia essentialiter ordinatur ad formam, sed non ordinatur,

tur, nisi ut potentia receptiva. Ergo illa est essentialiter potentia receptiva. Rursus forma per suam essentiam est actus materiæ. Ergo essentialiter, è converso, materia, est potentia ad formam.

RESPONDERI posset. Quod materia essentialiter ordinetur ad formam; secundum quod est potentia radicaliter & remotè accepta, quæ ipsa est indistincta à materia, licet non ordinetur essentialiter ad formam, secundum quod importat potentiam proximam. Forma è converso, erit actus radicaliter acceptus, non autem proximè. Deinde dici potest, sicut, ut dicatur immediatè ignis B; genitus ab igne A, non est necesse excludi calorem, utpote instrumentum agendi, sed tantum est necesse, excludi aliam substantiam agentem; ita ut immediatè dicatur recipi à materia forma, non est necesse excludi instrumentum recipiendi, hoc est, potentiam proximam, sed tantum aliud substantiale intermediarium.

PROBAT Secundò Oviedo. Ista potentia, vel est substantia, vel accidens; neutrum dici potest: non primum, quia hoc ipso illa potentia, si esset superaddita materiæ, esset accidens. Ergo non esset substantialis. Antecedens probatur. Omnis potentia superaddita, essentialiter supponit subjectum, cui superadditur, tanquam radicem illius. Ergo non est substantia sed accidens. Consequentia probatur, quod est propter aliquid à se distinctum, quod ad ipsum præsupponitur essentialiter, est accidens. Quoad secundam partem, probat idem: Si illa potentia accidentaliter foret, tunc etiam compositum foret accidentale, quia omne compositum immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per unionem. Ergo si immediatè attingitur per unionem potentia, quæ est accidens, compositum illud erit accidentale. Antecedens immediatum probatur. Omne totum immediatè resultat ex partibus, ex quibus immediatè componitur. Ergo & omne totum compositum, immediatè resultat ex extremis, quæ immediatè attinguntur per unionem.

RESPONDERI posset: Illam potentiam fore accidentalem, non fore tamen compositum illud accidentale absolute, quia mediante illa potentia, etiam potentia radicalis materiæ uniretur, quæ est quid substantiale; in composito autem principaliter attenditur, ad ipsam potentiam radicalem substantialem; hinc, quamvis in multorum sententia, mediante quantitate recipiatur forma materialis substantialis, compositum tamen denominatur substantiale, & in productione ignis B. facta ab igne A. principaliter attenditur ad ipsum ignem, non verò calorem, quo mediante ignis, agit, & in composito substantiali reali simpliciter, apud Modalistas non attenditur ad unionem, quæ non est res

rigorosè, sed ad materiam & formam, quæ, mediante illa unionem, tanquam res veræ uniuntur, & constituunt compositum reale; ita & in præsentem. Quod ulterius in hoc principium resolvi potest; quod scilicet non attendatur in composito, ad id, quod habet rationem ut quo, sed quod habet rationem ut quod, cum & ipsum compositum, indistinctum à suis partibus, ex rationibus ut Quod constituatur: hinc quamvis rationes ut quo, sint accidentales, modò ratio ut quod, substantialis sit, etiam compositum erit substantiale. Quia autem potentia proxima habet se non nisi ut quo, ad compositum, quamvis illa sit accidentalis, modò ipsa potentia ut quod, sit substantialis, poterit constitui totum compositum substantiale. Quanquam non convincitur etiam, quod illa potentia non sit substantialis. Rationes quas addfert, habent retorsionem in forma materiali, quæ est substantialis, & tamen præsupponit materiam, tanquam sui subjectum, & causam.

PROBAT Tertiò Arriaga. Ista potentia superaddita, vel est substantia, vel accidens; si est substantia. Ergo, si illa immediatè recipi potest in materia, poterit & forma substantialis, immediatè recipi; si est accidens, inferam. Ergo si materia, quæ est substantia, non potest immediatè formam substantialem recipere, nec poterit accidentaliter.

RESPONDERI posset. Ideò à materia recipi immediatè, illam potentiam superadditam, quia si illam non reciperet immediatè, daretur processus in infinitum, in istis receptionibus, qui non sequetur, si mediante hac una potentia superaddita, recipiantur à materia formæ; & sicut, quia mediante calore, producit ignis ignem, non sequitur, quia ignis in seipso, mediante alio calore, producit calorem, & universaliter posita mediatione instrumenti, & rationis ut quo, non sequitur, ad ipsum instrumentum, debere dari aliud instrumentum, ita & in præsentem. Posito verò, quod etiam ista potentia sit accidentaliter, bene adhuc poterit, immediatè recipere formam substantialem, quia id non faciet vi & virtute propria, sed nomine potentiæ radicalis, ad eum modum, quo calor immediatè producit ignem, quantumvis ignis alium ignem immediatè non producat, nec tamen dicitur agere supra suas vires, aut magis quàm substantia, quia hoc agit tanquam instrumentum, principalis agentis, & nomine illius.

PROBAT Quartò Hurtadus, vel illa potentia superaddita, est tanquam forma informans materiam, vel non, si non est tanquam forma informans materiam, & est subjectum formarum. Ergo illa potius potentia, quam tu appellas proximam, est revera materia, & non illa

illa, quam tu tibi fingis, tanquam radicalem potentiam, hæc enim jam potentia, esset subiectum primum omnium receptivum, in nullo receptum. Quod ipsum est, esse materiam; imò si hæc potentia immediatè receptiva, non inest materiæ, quomodo, ratione unionis cum illa, censetur forma uniri, ipsi potentiæ radicali: si autem dicis, illam potentiam habere se per modum formæ, informantis materiam, hoc ipso illa potentia, non esset receptiva formarum, quia una forma, non informatur alia formâ, nec ab illa denominatur, essentque duæ formæ substantiales informativæ ejusdem materiæ.

RESPONDETUR. Illam potentiam superadditam, diverso respectu, habituram se per modum materiæ, quia recipit formam, diverso, per modum formæ, quia est per modum advenientis materiæ, ad eum modum, quo formæ partiales, in sententia, eas admittente, habent se per modum materiæ, recipiendo formam totalem, & per modum formæ complendo materiam. Sed posset aliquis dicere, habere se nonnisi per modum materiæ, nec tamen erit revera materia, quia non erit subiectum radicale, nec substantia. *Hinc aliter negativò principio,*

PROBATUR quintò Conclusio, quia hujus superadditæ potentiæ proximæ, nulla est necessitas. *Sed in contra*

OBJICITUR primò. Substantia producit aliam substantiam, mediis accidentibus, v. g. ignis ignem, medio calore. Ergo & materia, recipit formas, media potentia sibi superaddita.

RESPONDET primò Oviedo. Disparitatem esse, quia forma substantialis educta debet constituere unum compositum substantiale, cum subiecto, ex quo educitur, & cum forma substantialis, non possit constituere unum compositum substantiale, cum potentia accidentali, ideo nec in illa recipitur; Effectus verò à causa productus, non debet constituere unum substantiale, adeoque produci ab accidente poterit. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia forma cum eo, cum quo tanquam ratione, ut quo recipiendi, unitur, non debet constituere unum substantiale, sed cum eo, cum quo tanquam radice principali, & ultimo conjunguntur. Hinc bene adhuc posset immediatè uniri, cum aliquo accidenti.

Deinde ut urget Arriaga, etiam ex materia ut causante formam, non fit unum per se. Cur ergo formam, materia, per superadditam potentiam, quæ etiam est accidens, non causabit? præcipuè supposito, quod causalitas materiæ, ab unione sit distincta.

RESPONDET secundò Arriaga. Illam potentiam superadditam, necessariò immediatè à sola materia prima causari, quod si semel concessum fuerit; Cur non concedetur, omnes alias formas causari? qui verò ab igne A. censent pro-

duci ignem B. mediante calore, putant substantiam non esse immediatè operativam; *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia immediatè ignis producit in se calorem, nec tamen sequitur, quod immediatè producat alium ignem, sic quamvis materia, immediatè causabit illam potentiam, non sequitur, immediatè, causaturam alias formas materiales, imò universaliter, id quod spectat ad perfectionem alicujus, & completum in sua entitate debitumque esse, id se sola, res illa, nata est facere, habet enim vim emanandi ex se suas perfectiones, & ita immediatè emanat materia quantitatem, anima potentias, si illæ superadditæ.

RESPONDETUR tertio. Disparitatem esse, quia substantiis ex eo provisæ sunt accidentia, quia possunt esse à passo distantes, habereque debent per quod conjungantur passo, illique se, causa introducendæ formæ, influent; jam autem materia, necessariò nonnisi præsens causat formas, ideoque ad illas causandas, à natura provideri aliqua superaddita non debuerunt, imò otiosa fuisset, imò arguens processum in infinitum, potentia superaddita, qua nonnisi mediante, in seipso calorem, produceret deberet ignis.

OBJICITUR secundò Averroes. Si potentia materiæ, est ipsa entitas materiæ, sequitur, aut materiam esse corruptibilem, aut posse aliquid reprodudi naturaliter, quod utrumque absurdum est. Sequela probatur: Quia Aristoteles secundo de Interpret. cap. 2. dicit: Cum actus est, potentia, amplius non est. Ergo si potentia est ipsa entitas Materiæ, & hæc potentia perit, & corrumpitur adveniente forma, etiam ipsa entitas materiæ peribit. Deinde si materia est ipsa potentia, sicut manet materia, pereuntibus formis, ita manere debet, & potentia ad illas, si autem manet potentia, debet dari & agens reproductivum formarum perditarum, alias contra Aristotelem; esset aliqua potentia, quæ non posset reduci ad actum.

RESPONDET. Imprimis cum Arriaga, retorquendo argumentum, quod probat etiam potentiam remotam, & radicalem, non esse identificatam materiæ, idque propter easdem rationes.

Rursus adveniente forma, perit potentia, supponens negationem actus, sed non perit potentia, quæ est capacitas actus.

Denique manet illic, nunc potentia, recipiendi formas, sed non potentia, recipiendi formas, sed non potentia pro nunc recipiendi, ad eum modum, quo quocunque instanti manet potentia, movendi se successive, licet non maneat potentia, movendi se successive in instanti, in instanti enim, nulla est successio.

Por-

Porro potentia, quæ est nunc, & ad reducendum se pro nunc ad actum, debet habere agens illius actus, & quia materia non est potentia prout recipiendi formam deperditam, nec agens debet dari reproductivum illius formæ.

Videndum infra, cur non detur à privatione regressus; quamvis autem materia sit indifferens potentia, ad has, vel illas formas, hæc indifferencia, non est necesse, ut tollatur à potentia intermedia, sed ab ipsamet forma superveniente. Concesso etiam, quod mediante quantitate recipiantur dispositiones, non sequitur admitti hoc ipso potentiam superadditam, quia status quæstionis non procedit de quantitate, sed de alia potentia, quæ ad ipsam etiam quantitatem recipiendam, mediare deberet.

Objicitur Tertiò. Dispositiones introductæ, in quantitate Eucharistica, ad formam ignis, exigunt formam ignis, & non exigunt illam tanquam in materia recipiendam, quia hæc non est. Ergo exigunt formam in quantitate recipiendam. Ergo ulterius apparet, formas non immediatè in potentia materiæ recipi.

RESPONDETUR. Quando dicitur, immediatè recipi formas in materia, non excluditur, ut dixi, mediatio quantitatis, sed mediatio potentia, ad ipsam etiam receptionem quantitatis concurrens. Deinde, dici potest ex suppositione miraculi, exigi formam, nonnisi in quantitate recipiendam, faciente id Deo, ad occultandum miraculum, exhibenteque concursum, quem aliàs exhiberet, nonnisi præsentem materiæ; sed secluso miraculo, non exigunt dispositiones productionem formæ, nisi materiæ supposita, imò argumentum multum probat; quia probaret, nec mediatè recipi in materia formas, quia dispositiones in Eucharistia non exigunt productionem formæ in materia, etiam mediatè, cum nulla sit illic materia: & sicut si miraculosè, nonnisi mediante aliqua potentia reciperet materia formam aliquam, non rectè inferretur, secluso miraculo; non recipi immediatè formas, ita & in præsentia.

Objicitur Quartò. Quod est in potentia, in aliquo genere, non est in illo genere; sed materia est potentia respectu generis substantiæ. Ergo non est in genere substantiæ. Ergo est in genere accidentis.

RESPONDETUR. Argumentum probare, nullam dari potentiam substantialem, hinc multum probat; dici etiam posset, quod materia sit potentia respectu generis substantiæ, quæ se habeat per modum completi Physicè, non verò, quæ se habeat, per modum complebilis Physicè, ita ut etiam materia non sit in genere completi Physicè, sed in genere complebilis Physicè. Dictum etiam supra, non esse materiam, potentiam ad esse substantiale, in tota latitudine

sumptum, est enim substantialiter & actu potentia; licet sit Potentia ad esse substantiale, in aliqua specie, quod sit specificabilis à forma substantiali Physica.

Objicitur Quintò. Saltem potentia receptiva formarum accidentalium, debet esse accedens, actus enim & potentia ex 9. Metaph. 7. sunt ejusdem generis, debetque ex communi axiomate, inter actum & potentiam, esse proportionem.

RESPONDET Scotus. Intelligendum esse Aristotelem de potentia objectiva, quod qualis illa est, talis debeat esse actus entitativus. Deinde dici potest, quod inter actum & potentiam non semper sit proportio, in ratione entis, licet sit proportio in ratione perfectibilis, & perfectivi. Unde ulterius, si potentia materiæ ad formas substantiales sit substantia, non poterit argui, multiplicari entia sine necessitate, quod argueretur, si poneretur potentia aliqua accidentalis, condistincta ab ipsa materia, quæ non est ratio, cur ipsamet sufficiens non sit, ad recipiendam accidentia: & sicut, quia forma est substantialis, non ponitur potentia materiæ substantialis superaddita materiæ, sed solum capax substantialis formæ; ita non debet poni potentia accidentalis superaddita materiæ, sed solum potentia capax accidentis sustentandi. Quando autem Aristoteles docet multiplicari potentias, multiplicatis actibus, non intellexit multiplicari potentias entitative, sed formaliter, hoc est potentiam tot esse formarum receptivam, quot formæ receptibiles & sustentabiles.

DIFFICULTAS III.

*De potentia Materiæ, prout est appetitus
tus formarum.*

PRÆMITTENDA est decisioni difficultatis, explicatio appetitus, postea decidendum.

Punctum Difficultatis 1.

Quid sentiendum?

PRÆMITTO 1. Materiam ordinari ad formas. Est enim definitivè potentia ad formas; potentia autem dicit ordinem ad aliud, & quia eo modo ordinatur ad formas, quomodo est potentia ad illas, cum illas non sit naturaliter apta habere, omnes simul, nec ad illas ordinatur simul habendas omnes, quia tamen non est materia, (si spectetur tota, in sua latitudine) alia

† h 3 nunc